

Fråga om Polismyndigheten hade laga grund att avskeda, eller åtminstone sakliga skäl att säga upp, en polisman som dömts för fyra fall av dataintrång. Dataintrången avsåg slagningar i Polismyndighetens it-system i ett ärende där polismannen själv och hans son var målsägande. Tvisten har även handlat om Polismyndigheten som grund för avskedandet utöver den påstådda brottsligheten fick göra gällande ytterligare omständigheter som inte uttryckligen angetts i den skriftliga motivering som lämnats enligt 19 § anställningsskyddslagen. I den delen har Arbetsdomstolen funnit att de ytterligare omständigheter som Polismyndigheten ville åberopa inte kunde anses vara så nära förknippade med den påstådda brottsligheten att de fick åberopas som ytterligare grund för avskedandet.

Arbetsdomstolen har inte funnit anledning att ifrågasätta den fällande domen för dataintrång. Enligt Arbetsdomstolen var polismannens agerande omdömeslöst och klandervärt. Med hänsyn till att dataintrången begåtts under mycket särpräglade förhållanden och i en svår situation har domstolen dock ansett att agerandet inte varit så allvarligt att det fanns tillräckliga skäl för avskedande. Arbetsdomstolen har vidare gjort bedömningen att det inte heller fanns sakliga skäl för uppsägning. Arbetsdomstolen har därför ogiltigförklarat avskedandet.

Eftersom dataintrången varit sådana att de normalt utgjort skäl för avskedande av en polisman, och polismannen genom sitt agerande i hög grad medverkat till den uppkomna situationen, har Arbetsdomstolen bestämt det allmänna skadeståndet för det ogrundade avskedandet till ett lägre belopp än normalt.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2026-06-10
StockholmAD 2026 nr 42
Mål nr A 21/25**KÄRANDE**

Svenska Polisförbundet, Box 5583, 114 85 Stockholm

Ombud: förbundsjuristerna Anna Gevert och Björn Länsisyrjä, samma
adress**SVARANDE**

Staten genom Polismyndigheten, Box 12256, 102 26 Stockholm

Ombud: arbetsrättsjuristerna Tommy Larsson och Josefin Löfven,
Polismyndigheten, 106 75 Stockholm**SAKEN**

Ogiltigförklaring av avskedande

BAKGRUND

Mellan staten och Svenska Polisförbundet (förbundet) gäller kollektivavtal. MF är medlem i förbundet.

MF var anställd hos Polismyndigheten som kommissarie med funktion som chef för utredningssektionen i polisområde Gävleborg inom polisregion Mitt. Utredningssektionen ansvarar för arbetet med grova brott och hanterar bl.a. spaningsverksamhet, beslagshantering samt ärende- och brottsamordning. Som sektionschef hade MF arbetsledningsansvar för tio gruppchefer.

Den 18 mars 2022 blev MF:s son angripen av flera gärningsmän som med våld tillgrep en specialanpassad bil som sonen hade i sin besittning. Sonen lever med en progressiv muskelsjukdom som innebär att hans muskulatur successivt förtvinar. Vid den aktuella tidpunkten hade sonen nästan helt

förlorat förmågan att gå och behövde hjälp med förflyttning in och ut ur bilen. På grund av sin sjukdom kunde sonen inte resa sig upp av egen kraft.

En anmälan om grovt tillgrepp av fortskaffningsmedel upprättades. Eftersom MF var registrerad ägare av det tillgripna fordonet var även han målsägande i ärendet.

MF gjorde vid fyra tillfällen den 19 mars 2022 sammanlagt 17 dataslagningar i Polismyndighetens it-system. Slagningarna gjordes i ärendet där han själv och hans son var målsägande och på personer med koppling till det ärendet. Med anledning av slagningarna åtalades MF för fyra fall av dataintrång. I brottmålet invände MF att han inte skulle dömas för brott, eftersom han handlat i nöd alternativt putativ nöd (dvs. att han hade fog för att tro att han befann sig i en nödsituation utan att det verkligen var så). Gävle tingsrätt frikände MF genom dom den 12 december 2022.

Åklagaren överklagade den frikännande domen, och den 20 november 2023 dömdes MF av Hovrätten för Nedre Norrland för fyra fall av dataintrång den 19 mars 2022. Domen fick laga kraft den 5 april 2024. I samband med detta omplacerades MF till en funktion som handläggare. Polismyndigheten avskedade MF den 4 oktober 2024.

Twisten gäller i huvudsak om staten hade laga skäl för att skilja MF från anställningen.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Förbundet har i första hand yrkat att Arbetsdomstolen ska förklara avskedandet av MF ogiltigt och förplikta staten att till honom betala allmänt skadestånd med 200 000 kr för brott mot anställningsskyddslagen, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 28 februari 2025, till dess betalning sker.

Om Arbetsdomstolen skulle anse att det inte funnits skäl för avskedandet, men väl sakliga skäl för uppsägning av MF, har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten att till MF betala

- a. allmänt skadestånd för brott mot anställningsskyddslagen med 180 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 28 februari 2025 till dess betalning sker,
- b. ekonomiskt skadestånd avseende uppsägningslön med 395 400 kr, med ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 28 februari 2025 till dess betalning sker, och
- c. ekonomiskt skadestånd avseende semesterersättning med 47 448 kr, med ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 28 februari 2025 till dess betalning sker.

Staten har bestritt förbundets yrkanden, men vitsordat sättet att beräkna uppsägningslön, semesterersättning och ränta. När det gäller allmänt skadestånd har inget belopp vitsordats som skäligt i och för sig.

Parterna har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

RÄTTSLIGA GRUNDER

Förbundet

MF skulle inte ha dömts för brott eftersom han handlat i nöd alternativt putativ nöd. Det har därför inte funnits grund för att skilja MF från anställningen.

Även om Arbetsdomstolen skulle finna att hovrättens dom är korrekt har MF:s agerande inte varit så klandervärt att det funnits grund att skilja honom från anställningen. Avskedandet ska därför ogiltigförklaras och staten ska betala allmänt skadestånd till MF.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det inte fanns skäl för avskedandet, men väl sakliga skäl för uppsägning av MF, ska staten betala allmänt och ekonomiskt skadestånd till MF.

Polismyndigheten har den 8 oktober 2024, på begäran av MF, i enlighet med 19 § anställningsskyddslagen överlämnat en skriftlig motivering till avskedandet. I dokumentet hänvisas enbart till de fyra fall av dataintrång som MF har dömts för i hovrätten samt de 17 dataslagningar som anses utgöra dess fyra fall. Polismyndigheten är därför förhindrad att återropa andra omständigheter. Polismyndighetens påståenden om MF:s agerande på brottsplatsen och påverkan på utredningen ska därför lämnas utan avseende.

Staten

Domen från Hovrätten för Nedre Norrland är korrekt och ska tillmätas en betydande bevisverkan.

De i målet aktuella slagningarna har inte haft koppling till någon viss arbetsuppgift som ålegat MF, och det är inte heller sannolikt att slagningarna i det enskilda fallet har varit till nytta för att genomföra viss arbetsuppgift. Slagningarna har inte varit av obetydligt antal och har skett i mycket integritetskänsliga och skyddsvärda system.

MF har även vidtagit brottsutredande åtgärder och i övrigt agerat olämpligt i den utredning där han själv och hans närstående har varit målsägande och påverkat den aktuella utredningen i sådan mån att utredningen och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten har riskerat att lida skada. MF:s agerande i utredningen av tillgreppsbrottet har föranlett att ärendet fick lämnas över till en annan ansvarig utredare och förundersökningsledare.

MF har genom sitt agerande åsidosatt de krav som har ställts på honom avseende it-användning och jäv. MF:s åsidosättande har varit särskilt allvarligt med hänsyn till hans funktion som sektionschef.

Den brottslighet som MF har dömts för, tillsammans med hans i övrigt olämpliga agerande, har inte varit förenligt med de krav som ställs på en

polisman. MF agerande har visat att han är uppenbart olämplig att inneha en anställning vid Polismyndigheten.

MF har därmed grovt åsidosatt sina skyldigheter mot Polismyndigheten.

Polismyndigheten hade därför laga skäl för avskedandet. I vart fall har det funnits sakliga skäl för uppsägning av MF.

MF:s brottsutredande åtgärder och hans agerande i övrigt kopplat till utredningen om tillgreppsbrottet mot honom och hans son ska ses som en del i samma händelseförlopp som de olovliga slagningarna i polisens it-system. Polismyndigheten är därför inte förhindrad att i målet åberopa dessa omständigheter som grund för avskedandet av MF.

UTVECKLING AV TALAN

Förbundets utveckling av talan

Tillgreppsbrottet och de efterföljande dataslagningarna

Den 18 mars 2022 väcktes MF klockan 23.20 av ett panikslaget telefonsamtal från sin son, som vid tillfället var 18 år gammal. Sonen var rädd och förtvivlad och berättade osammanhängande att han, på parkeringen utanför hamburgerrestaurangen Max i Gävle, hade blivit utsliten ur sin specialanpassade bil av maskerade personer. Gärningsmännen hade slängt ner honom i asfalten och tagit bilnycklarna. Därefter hade de gett sig i väg i bilen och nästan backat över honom.

MF instruerade sin son att vänta på platsen, klädde på sig och gav sig i väg mot platsen i egen bil. På vägen ringde han jourhavande förundersökningsledare, som vid det tillfället var CL, för att informera om vad som hänt och diskutera det inträffade. Sonen hade sagt att de maskerade männen på parkeringen frågat efter honom och letat sig fram till honom bland ungdomarna på platsen. De sökte alltså specifikt efter sonen, som var lättidentifierad på grund av sin sjukdom, utan att veta hur personen de letade

efter såg ut. Under hela samtalet med jourhavande förundersökningsledare var MF väldigt stressad. Han kunde t.ex. inte komma ihåg registreringsnumret på den bil som sonen använde. Jourhavande förundersökningsledare behövde instruera MF att meddela sonen att han skulle ringa 112.

När MF anlände till brottsplatsen tog han kontakt med den polispatrull som var där. Han informerade polispatrullen om att han var pappa och att han var där för att ta hand om sin son. Han berättade inte att han var polis. MF satt i sin egen bil och väntade medan sonen förhördes av polispatrullen. Under tiden kom sonens vänner, som alla kände till att MF var pappa och arbetade som polis, fram till honom och berättade vad som hade hänt. MF fick återigen höra att tillgreppet begicks på en plats med mycket folk och att de maskerade gärningsmännen hade letat efter sonen och frågat vem av ungdomarna på plats som var sonen. MF hörde också att sonens kompisar hade försökt gå emellan för att skydda honom, men blivit bortknuffade. MF uppmanade då vittnena att lämna dessa uppgifter till polispatrullen.

Efter att sonens vänner fått prata av sig och berättat om sina upplevelser och sonen fortfarande förhördes av patrullen gick MF in på restaurangen och frågade om det fanns några övervakningsfilmer som inte borde spelas över. Han frågade också personalen om de kom ihåg om någon inhandlat glass.

MF inhämtade inte några bevis. Han upplyste personal om att en annan polis sannolikt skulle komma och hämta eventuella kvitton och övervakningsfilmer. En annan polisanställd samlade vid en senare tidpunkt in både övervakningsfilmer och kvitton. MF:s agerande är därför inte klandervärt ur jävssynpunkt.

När MF kom ut från restaurangen hade polispatrullen lämnat platsen. MF försäkrade sig först om status på sin son och om det fanns något behov av sjukvård. Efter att ha konstaterat att så inte var fallet ringde han åter upp jourhavande förundersökningsledare. Han berättade för henne om vad sonens vänner hade berättat, förmedlade kontaktuppgifter till dem samt

berättade för henne att det borde finnas relevanta kvitton och övervakningsfilmer på restaurangen.

MF:s polisiära erfarenhet sa honom att tillgrepp av bilar inte brukar gå till på det sätt som sonen och hans vänner beskrev. Bilstölder brukar inte ske på en välbesökt parkering framför flera vittnen. Inte heller brukar gärningsmän som är ute efter en bil eftersöka en viss person. MF blev därför orolig för att det kunde röra sig om en slags markering från de kriminellas sida och att sonen hade utsatts för brott på grund av att MF själv var en i trakten välkänd polis.

Under natten kontaktades MF av OD, som arbetade som yttre befäl i regionen. OD hade fått reda på händelsen och frågade MF hur han och sonen mådde. Vid tidpunkten för händelsen var OD upptagen med en annan incident, varför han aldrig involverades personligen i hanteringen av angreppet på sonen. I egenskap av yttre befäl förde OD dock löpande samtal med ledningsfunktioner, såsom jourhavande förundersökningsledare och vakthavande befäl.

Tidigt på morgonen den 19 mars 2022 informerades MF om att bilen, som var skriven på honom men användes av sonen, hade återfunnits efter en biljakt. Biljakten resulterade i att gärningsmännen kolliderade med en byggnad och därefter greps. MF fick också information om att de tre männen som befann sig i bilen tillhörde ett kriminellt nätverk i Gävle. Samtliga gripna var kända av polisen sedan tidigare och genom sitt arbete kände MF till att de aktuella personerna hade ett stort våldskapital. Han kände också till att en av personerna redan var misstänkt för flera grova brott, däribland ett gängrelaterat mord. De övriga två var yngre, men väldokumenterade. Det var även känt att de utförde uppdrag i syfte att ta sig högre upp i gängets hierarki.

Informationen fick MF:s oro att stiga ytterligare. Han fick veta att hemnycklarna som sonen hade tvingats lämna i bilen hade återfunnits. Garageöppnaren, genom vilken man kunde komma in i både garaget och

bostadshuset, hade dock inte påträffats. Polisen visste inte om gärningsmannen hade slängt den eller om den överlämnats till någon annan inom nätverket.

Det var i detta uppjagade tillstånd som MF vid klockan 7.20 respektive 7.53 gick in i ärendena och tog del av den inlagda händelserapporten samt uppgifter om de misstänkta. Syftet med slagningarna var att utvärdera en eventuell hotbild mot sonen och familjen. Det var dessa slagningar som hovrätten senare bedömde som två fall av olaga dataintrång.

Senare under förmiddagen kontaktade MF återigen jourhavande förundersökningsledare, som inte längre var CL. MF frågade då om de visste varför personerna hade angripit hans son, men förundersökningsledaren hade inga svar att ge. De diskuterade även möjligheten att händelsen var kopplad till MF:s yrke.

På kvällen kontaktades MF av kollegan RW som arbetade på underrättelseenheten och vars son var bekant med MF:s son. Kollegans son hade under den gångna natten letat efter den tillgripna bilen. Enligt RW var hans son uppskärnad och upprörd av händelsen och RW framförde önskemål om att ingen av ungdomarna skulle skriva om det inträffade på sociala medier. Kollegan var orolig över att ett sådant agerande skulle kunna eskalera situationen ytterligare. De diskuterade även den möjliga kopplingen mellan angreppet på sonen och MF:s position inom poliskåren.

Samma kväll informerades MF om att två av de gripna hade försatts på fri fot. På grund av samtalen ökade MF:s stress ytterligare och föranledde att han klockan 21.10 respektive 21.13 gick in i ärendet på nytt och läste anmälan, förhör med misstänkta och vittnen samt information om de misstänkta. Syftet med slagningarna var återigen att försöka utvärdera ett eventuellt hot mot sig själv och familjen. MF och hans fru bestämde sig därefter för att det säkraste var att ta med sig familjen till familjens sommarstuga och hålla sig undan tills tekniker hade kodat om huset och gjort garagedörren obrukbar. Detta gjordes inte minst med tanke på sonens

sjukdom och att han på grund av sitt funktionshinder varken kunde värja sig själv eller fly om någon ytterligare situation skulle uppstå.

Dataslagningarna, frånkopplingen av elen och flytten till sommarstugan hade alla till syfte att avvärja den nöd familjen befann sig i. Tingsrätten friade också MF med hänvisning till den putativa nöd som förelåg. MF har inte heller varit inne i ärendet eller gjort några slagningar i ärendet efter kl. 21.13 den 19 mars 2022. Samtliga slagningar genomfördes alltså under det första kaotiska dygnet när MF var som mest stressad, familjen var i chock och osäkerheten var som störst.

På grund av den eskalerande gängsituationen i Gävle och Gävleborg, med en kraftig ökning av gängrelaterade brott samt en ökad spänning mellan de gängkriminella och polisen, var MF:s oro befogad. MF befann sig i en nödsituation eller i en putativ nödsituation, eftersom han fruktade att han och hans familj skulle utsättas för ytterligare brott. Han agerade för att skydda sig själv och sin familj. Att MF hade relevanta skäl för sin oro har också både tingsrätten och hovrätten slagit fast. En av de personer som greps i samband med att bilen påträffades mördades några månader senare i samband med en narkotikauppgörelse.

Under den efterföljande måndagen, den 21 mars 2022, kontaktade MF polisområdeschefen som var hans närmaste chef. Polisområdeschefen hade gått i tjänst efter helgen. MF talade då om vad som hade inträffat under helgen och berättade om sin stress och oro över att hans familj blev angripen av gängkriminella. Någon professionell bedömning av hotbilden gentemot MF och hans familj gjordes emellertid aldrig. Säkerhetsavdelningen kopplades inte in förrän MF återigen slog larm om eventuella repressalier i samband med att åtal väcktes mot MF med anledning av dataslagningarna, eftersom händelsen riskerade att uppmärksammas av media.

MF:s agerande under utredningen av tillgreppsbrottet

MF uttryckte inte vid något tillfälle till någon att han kunde få fram den information han ville genom att slå i Polismyndighetens it-system. MF:s

målsägandebiträde CA avrådde honom inte från att gå in i ärendesystemet. MF gick inte heller in i ärendet efter den 19 mars 2022. Hade han gjort det hade det framgått av förundersökningen.

MF la sig inte i utredningen om tillgrepp av fortskaffningsmedel. Han efterfrågade inte heller mer uppgifter än vad han som målsägande hade rätt till. MF hade dock stor erfarenhet av gängrelaterade brottsutredningar och stora kunskaper om de gängkriminella som är verksamma i Gävleborg. Det är därför fullt möjligt att han ställde andra frågor, reflekterade över andra saker och uppvisade mer kunskap i ämnet än vad utredaren i fråga var van vid att en målsägande brukar göra.

MF påverkade inte sonen och förmådde honom inte att peka ut tre personer i fotokonfrontationen. En av de förmodade gärningsmännen la redan samma natt, i eget förnamn, ut en film på sociala medier som han hade tagit inifrån den stulna bilen. Brottet uppmärksammades därefter stort i sociala medier, och ungdomarna i trakten, däribland sonen, försökte gemensamt att identifiera de tre männen utifrån filmen, sina iakttagelser på platsen och rykten. Av ”PM Tidslinje” framkom dessutom att sonen den 19 april 2022 pekade ut två personer och inte tre som Polismyndigheten påstår. Endast en av dessa personer namngavs. Det var den personen som la ut filmen på sociala medier. Personen gick vid tillfället dessutom på samma skola som sonens lillebror och pratade öppet om bilstölden i skolan.

Att flytta utredningen av tillgreppsbrottet från utredaren LWA till annan utredare var nödvändigt efter det att LWA upprättat en polisanmälan mot MF. Efter polisanmälan hade LWA inte kunnat fortsätta hantera utredningen utan att göra sig skyldig till jäv. Det var alltså anmälan i sig och inte MF:s agerande under utredningen som föranledde flytten av utredningsansvaret.

Polismyndighetens agerande

MF befann sig under en oerhörd press när han genomförde slagningarna. Han stod dessutom utan stöd från sin arbetsgivare och de stödfunktioner

som finns inom Polismyndigheten vid misstanke om repressalier från kriminella.

När slagningarna gjordes arbetade MF som utredningschef vid polisen i Gävleborg. Det ingick i MF:s uppdrag att hålla ihop Gävleborgspolisens arbete mot gängkriminalitet och övrig grov brottslighet. I MF:s uppdrag ingick därför att hålla sig insatt i och uppdaterad på alla utredningar med koppling till gängkriminalitet. Det innebar att han dagligen granskade och utvärderade dessa ärenden i polisens ärendehanteringssystem. Både tillvägagångssättet vid tillgreppsbrottet och de inblandade gärningspersonerna signalerade att det var fråga om gängrelaterad brottslighet. Slagningarna som MF genomförde var därför kopplade till hans arbetsuppgifter och kunde vara till nytta för polisiärt arbete. Däremot är det ostridigt att han befann sig i en jävssituation i det aktuella ärendet.

Vid tidpunkten för angreppet mot sonen hade MF stor kunskap om gängens metoder, våldskapital och förmåga samt en stor vana av att granska gängrelaterade utredningar. När stödet och återkopplingen från Polismyndigheten uteblev, trots att MF upplevde att han vidtalat relevanta befattningshavare, blev det därför både naturligt och nödvändigt för honom att själv undersöka familjens eventuella hotbild genom att läsa igenom handlingarna i polisärendet.

Inom Polismyndigheten finns riktlinjer för medarbetarskydd. Enligt riktlinjerna ska medarbetare som upplever att de själva eller någon kollega blivit utsatta för repressalier eller trakasserier av kriminella anmäla detta till ansvarig chef eller säkerhetsavdelning. Bedöms det finnas anledning att anta att trakasserier eller försök till påverkan förekommit ska en riskbedömning göras och åtgärder vidtas. Detta ska förmedlas till den utsatte. Anses riskbedömning och åtgärder obehövligen ska även det förmedlas till den som upplevt sig utsatt. Inträffar en händelse utanför kontorstid, och det bedöms brådskande, ska det i stället anmälas till vakthavande befäl som vidtar behövliga åtgärder.

I detta fall fungerade rutinen emellertid inte i praktiken utan visade sig vara bristfällig. Det påpekade både tingsrätten och hovrätten i sina domar.

MF var vid tidpunkten medveten om att myndigheten arbetade med medarbetarskydd och att det fanns processer för detta. Han kände dock inte till detaljerna om hur potentiella hot skulle hanteras utanför ordinarie kontorstid och hans sinnessillstånd vid den aktuella tidpunkten innebar att han inte tänkte på att kontrollera om det fanns någon skriftlig rutin. Han kände därför inte till att han förväntades vända sig direkt till det vakthavande befälet. MF kontaktade i stället jourhavande förundersökningsledare och andra kollegor och uttryckte i samband med det sin oro och sina funderingar. Dessa befattningshavare verkar inte heller ha följt rutinerna och larmat vakthavande befäl om att MF upplevde att familjen riskerade utsättas för repressalier. I vart fall vidtogs inga åtgärder.

Tillgreppsbrottet och dess eventuella koppling till MF:s roll som polis tycks ha diskuterats mellan jourhavande förundersökningsledare, vakthavande befäl och yttre befäl. Deras slutsatser förmedlades dock inte till MF. Hade MF erhållit lugnande besked från Polismyndigheten eller informerats om att Polismyndigheten undersökt MF:s farhågor hade slagningarna sannolikt aldrig ägt rum. I frånvaron av stöd från Polismyndigheten såg sig MF tvungen att agera för att skydda sig själv och sin familj.

MF genomförde inte dataslagningarna för att tillskansa sig någon form av egen vinning eller för att tillfredsställa en allmän nyfikenhet. Han agerade som han gjorde för att skydda sig själv och sin familj. Ingen kom till skada av MF:s agerande. Mot bakgrund av detta och den speciella situation som förelåg genom de gängkriminellas angrepp på sonen, MF:s befogade oro för sig själv och familjen samt Polismyndighetens passivitet, förelåg inte grund för avskedande eller uppsägning. MF:s agerande var inte tillräckligt klandervärt. Han kan inte heller, mot bakgrund av de omständigheter som förelåg, ha påverkat vare sig Polismyndighetens förtroende för honom som anställd eller allmänhetens förtroende för Polismyndigheten så pass

negativt att Polismyndighetens agerande ska anses försvarligt. Det innebär att ett skiljande från anställningen inte kan anses motiverat.

När det särskilt gäller Polismyndighetens förtroende för MF bör det uppmärksammas att han efter händelsen i mars 2022 först fortsatte att tjänstgöra som chef för utredningssektionen på samma sätt som tidigare i cirka 18 månader. Polismyndigheten vidtog inte några arbetsrättsliga åtgärder utan anförtrodde MF att fortsätta ansvara för kvalificerad och känslig verksamhet. Därefter fick han under hösten 2023 utöver sitt ordinarie sektionschefsuppdrag även ansvar att projektleda flera strategiska, kritiska, ledningsuppdrag i regionen. Han blev också utvald att delta i regionens strategiska chefsförsörjningsprogram, som bl.a. syftar till att förbereda deltagarna för chefsuppdrag på högre nivå. MF utsågs även att delta som regionens representant i vissa centrala nationella satsningar och arbetsgrupper. När han avskedades i oktober 2024 hade det gått mer än två och ett halvt år sedan händelsen i mars 2022. Att Polismyndigheten, lokalt och regionalt, alljämt hade förtroende för MF både före och efter hovrättsdomen framgår av de yttranden regionledningen lämnat in till personalansvarsnämnden.

Statens utveckling av talan

Tillgreppsbrottet och de efterföljande dataslagningarna

När MF den 18 mars 2022 anlände till platsen där tillgreppet av fortskaffningsmedel hade ägt rum vidtog han åtgärder i utredningen trots att det fanns en polispatrull på plats. MF pratade med personalen på den snabbmatsrestaurang vars parkering tillgreppet hade skett på. Han säkrade också bevisning i form av övervakningsfilm och ett kvitto, samt pratade med vittnen på platsen. I enlighet med bestämmelserna om jäv var MF förbjuden att vidta dessa åtgärder. Den rådande situationen var inte av sådan akut art att MF behövde agera i strid med jävsbestämmelserna i polislagen. När MF vidtog dessa åtgärder hade han redan etablerat en kontakt med

jourhavande förundersökningsledare som hade kunnat fördela uppgifterna till annan polisman.

Tidigt på morgonen den 19 mars 2022 observerade en polispatrull den stulna bilen. De tre personerna som färdades i bilen greps som misstänkta för bland annat grovt tillgrepp av fortskaffningsmedel. En händelserapport avseende ingripandet upprättades.

MF beredde sig vid fyra tillfällen under den 19 mars 2022 olovligen tillgång till uppgifter i Polismyndighetens it-system genom att göra slagningar i ärenden, och avseende personer kopplade till ärenden, där han själv och hans son var målsägande. De otillåtna slagningarna gjordes i de polisära it-systemen Webstorm, DurTvå och PMF.

MF hade inte någon obegränsad rätt att göra slagningar i de aktuella it-systemen avseende vissa kategorier av ärenden. Han hade rätt att göra slagningar i systemen under samma förutsättningar som allmänt gäller enligt Polismyndighetens riktlinjer.

Det stämmer inte att slagningarna i systemen den 19 mars 2022 var kopplade till MF:s arbetsuppgifter på ett i målet relevant sätt. Att det i allmänhet har ingått i hans arbetsuppgifter att göra slagningar i systemen när det funnits tjänsterelaterade skäl för det innebär inte att de i målet aktuella slagningarna har varit tillåtna. MF: var inte del i utredningen av tillgreppsbrottet den 18 mars 2022 och skulle rätteligen inte heller vara det på grund av jävssituationen.

Slagningarna hade inte någon koppling till en viss arbetsuppgift som MF hade. Det var inte heller sannolikt att slagningarna skulle vara till nytta för att genomföra en viss arbetsuppgift. Slagningarna stred därför mot Polismyndighetens riktlinjer och var således olovliga.

Den 19 mars 2022 klockan 7.20 gjorde MF en slagning i Webstorm och läste händelserapporten avseende ingripandet. I händelserapporten framgick bl.a. personnummer på de personer som hade gripits i den tillgripna bilen.

Den 19 mars 2022 klockan 7.53 gjorde MF slagningar i PMF på de tre personerna som hade gripits. Vidare slog MF i DurTvå på den upprättade anmälan gällande grovt tillgrepp av fortskaffningsmedel, varvid han öppnade och läste brottsanmälan.

Den 19 mars 2022 kl. 21.10 gjorde MF återigen en slagning i DurTvå på den upprättade anmälan. Han öppnade och läste brottsanmälan, förhör med misstänkta, förhör med vittne och ett flertal ytterligare utredningsuppgifter.

Den 19 mars 2022 klockan 21.13 gjorde MF slagningar i PMF på de tre misstänkta samt på en vårdnadshavare till en av de misstänkta.

Ärendena åtkomstskyddades den 21 mars 2022.

Hovrätten för Nedre Norrland bedömde att det inte förelåg någon ansvarsfrihet enligt 24 kap. 4 § brottsbalken och MF dömdes därför för fyra fall av dataintrång. Det har sedan dess inte framkommit några nya omständigheter eller bevis som gett skäl att ifrågasätta den lagakraftvunna domens bevisverkan.

De olovliga slagningarna som MF genomförde hade inte kunnat avhjälpa den nödsituation som eventuellt förelåg. MF hade dessutom möjlighet att bedöma den hotbild han uppger sig ha upplevt utifrån den information han fick från bl.a. jourhavande förundersökningsledare vid Polismyndigheten och genom sin tidigare kännedom om de aktuella personerna. Det fanns därför inte några skäl för honom att genomföra de aktuella slagningarna med hänvisning till en upplevd nödsituation. MF:s agerande var därför inte ursäktligt, varken ur ett straffrättsligt eller ett arbetsrättsligt perspektiv.

Tänkbara och lämpliga skyddsåtgärder för att avhjälpa en eventuell upplevd nödsituation var exempelvis sådana åtgärder som MF i övrigt vidtog, dvs. att lämna bostaden och stänga av elen till garageporten så att obehöriga personer inte skulle ha möjlighet att ta sin in i bostaden med den garageöppnare som inte hade återfunnits. Dessa åtgärder kunde MF vidta utan att dessförinnan genomföra otillåtna slagningar i Polismyndighetens it-system.

MF:s agerande under utredningen av tillgreppsbrottet

MF vidtog brottsutredande åtgärder i anslutning till platsen för tillgreppsbrottet den 18 mars 2022. Redan när MF var på väg till platsen kontaktade han jourhavande förundersökningsledare CL. Han kontaktade henne även under det därefter följande dygnet för att bl.a. redogöra för vad personer som bevittnat tillgreppet hade berättat för honom.

LWA, som var ansvarig utredare i ärendet avseende grovt tillgrepp av fortskaffningsmedel, uppfattade att MF la sig i utredningen och önskade få mer uppgifter än vad en målsägande i en pågående utredning borde få. När utredaren inte gav den information till MF som han önskade, uttryckte han vid ett flertal tillfällen att han kunde få fram informationen själv genom att slå i Polismyndighetens it-system. Det skedde i ett samtal med ansvarig utredare den 30 mars 2022 och efter ett avslutat målsägandeförhör den 4 april 2022. Vid förhöret i april uppmanade MF:s målsägandebiträde CA honom att inte företa sådana aktiviteter.

I ett samtal med utredaren den 13 april 2022 uttryckte MF att signalementsuppgifterna i utredningen avseende gärningsmännen stämde bra överens med de tre personer som greps i bilen natten den 19 mars 2022. Vilka signalementsuppgifter som fanns i utredningen avseende gärningsmännen borde MF i egenskap av målsägande inte ha känt till.

Vid målsägandeförhör med MF:s son den 18 mars 2022 uppgav sonen att det var två gärningsmän som tillgrep bilen och att han inte uppfattade så mycket av deras utseende eller händelseförloppet i stort. Trots det identifierade sonen tre personer vid en fotokonfrontation som ägde rum den 19 april 2022. Eftersom händelsen var uppmärksammas kunde sonen ha påverkats av informationsspridningen i stort. Med hänsyn till de slagningar MF olovligen vidtog, och den information han därigenom kom över, gick det dock inte att utesluta att MF medvetet eller omedvetet hade fört uppgifterna vidare till sin son.

Den omständigheten att MF:s son mer eller mindre identifierade samtliga personer som påträffades i fordonet, tillsammans med vetskapen om MF:s agerande och uttalanden under brottsutredningen, var skälet till att ansvarig utredare upprättade en polisanmälan mot MF avseende bl.a. dataintrång.

Sammantaget föranledde dessa händelser att ansvarig utredare och förundersökningsledare från åklagarkammaren i Gävle kände oro över att MF hade involverat sig i utredningsarbetet, olovligen kommit över uppgifter och påverkat utredningen i sådan mån att det fanns en risk att utredningen skulle lida skada. Med anledning därav flyttades utredningen avseende tillgreppsbrottet sedermera till en annan utredare och åklagarkammare. Utredningen lades senare ned på grund av bristande bevisning.

Med hänsyn till den brottsanmälan som upprättades avseende MF kunde LWA inte längre kvarstå som ansvarig utredare i utredningen gällande tillgreppsbrottet. Ärendet lämnades därför över till JW som handlade ärendet till dess att förundersökningen sedan lades ned på grund av bristande bevisning. Det var en sammantagen bedömning, där brottsanmälan mot MF och oron för att hans agerande hade skadat utredningens robusthet samt vissa jävsaspekter ingick, som låg till grund för beslutet att flytta utredningen till en annan åklagarkammare.

Båda LWA och JW tillhörde lokalpolisområde Norduppland i polisområde Uppsala. Brottsutredningen avseende tillgreppsbrottet hade i ett mycket tidigt skede flyttats dit från lokalpolisområde Gästrikland i polisområde Gävleborg med hänsyn till att MF var placerad i detta polisområde.

Genom sina slagningar i it-systemen och sitt agerande i övrigt lade MF sig i utredningen av tillgreppsbrottet. Han agerade även olämpligt och i strid mot gällande regler om it-användning och jäv, vilket det finns anledning att se särskilt allvarligt på mot bakgrund av hans funktion som sektionschef. Han försatte också ansvarig utredare LWA i en svår situation där hon behövde stå upp mot en sektionschef för att inte låta sig påverkas i sin tjänstemannaroll. Därtill riskerade MF att påverka utredningen i fråga. Att

det på grund av hans olovliga slagningar ens förelåg en ovisshet om han kunde ha påverkat resultatet av en vittneskonfrontation såg Polismyndigheten mycket allvarligt på.

Som erfaren polisman och chef för utredningssektionen borde MF ha förstått att hans agerande stod i strid med gällande regelverk och i övrigt var olämpligt. Hans agerande riskerade att skada såväl utredningens robusthet som allmänhetens förtroende för Polismyndigheten.

Polismyndighetens agerande

Av genomförda förhör i brottsutredningen avseende de dataintrång som MF sedermera dömdes för framgår att han under den 18 och 19 mars 2022 var i kontakt med jourhavande förundersökningsledare CL samt ansvarigt yttre befäl. Därtill var han möjligen i kontakt med RW som är anställd hos Polismyndigheten och personligen bekant med MF. Inte vid något av dessa samtal bad MF om hjälp med att bedöma en eventuell hotsituation mot honom och hans familj eller nämnde att han kände någon oro för sin egen eller familjens säkerhet. MF förde, enligt egna uppgifter, överhuvudtaget inte på tal att han var orolig för sin familjs säkerhet i sina kontakter med ansvarigt yttre befäl. Det är bara CL som har bekräftat att en diskussion kring familjens säkerhet fördes. I samtalen med CL uppgav MF att han bedömde att det inte fanns någon hotbild mot honom eller hans familj. Utifrån det som framkom vid samtalen fann inte CL något skäl att kontakta vakthavande befäl för att sätta in medarbetarskyddsåtgärder.

Polismyndigheten brast alltså inte i sin hantering av frågan om medarbetarskydd. CL hördes inte som vittne i brottmålsrättegången och hennes bild av situationen, och bedömning att det saknades skäl att sätta in medarbetarskyddsåtgärder, berördes inte i tingsrätten eller hovrätten. Med hänsyn till MF:s funktion som sektionschef borde han under alla förhållanden själv ha känt till och agerat i enlighet med rutinerna avseende medarbetarskydd om han upplevde sig vara utsatt för hot eller påtryckningsförsök. Även om MF inte kände till rutinerna var det enkelt för honom att ta

reda på innehållet i dessa för att sedan, på det sätt rutinerna föreskriver, själv kontakta vakthavande befäl.

Att MF efter helgen den 18–20 mars 2022 eventuellt förde på tal till chefer och kollegor att han upplevde att den inträffade händelsen kunde vara riktad mot honom själv eller hans familj och att det vid denna tidpunkt inte sattes in några medarbetarskyddsåtgärder saknar relevans i förhållande till den nödsituation han uppger sig ha upplevt när han vidtog slagningarna den 19 mars 2022.

MF har under den aktuella perioden förnekat att han skulle ha gjort sig skyldig till dataintrång. Frågan om eventuella arbetsrättsliga åtgärder mot MF bedömdes därför utifrån utfallet i den straffrättsliga prövningen av hans agerande. Polismyndighetens personalansvarsnämnd redovisade i sitt yttrande i brottmålet den 21 oktober 2022 att det mesta talade för att MF skulle komma att skiljas från anställningen vid händelse av en fällande dom, men att nämndens slutgiltiga ställningstagande skulle komma att bero på vad som redovisades i domen och vad som kom fram i övrigt. I samband med att hovrättsdomen vann laga kraft placerades MF i en annan funktion än den chefsfunktion han hade haft fram till dess. MF och förbundet underrättades relativt kort därefter om att myndigheten avsåg att avskeda MF.

Under tiden som brottmålsprocessen pågick utgick Polismyndigheten från presumtionen att MF var oskyldig i straffrättslig mening. Som rättsläget såg ut före den 1 januari 2026 fanns det inte något rättsligt stöd för att stänga av MF från arbetet under tiden förundersökning rörande brottet pågick fram till dess hovrättens dom i brottmålet vann laga kraft.

Polismyndigheten har inte lagt någon annan misskötsamhet än MF:s otillåtna slagningar och övriga agerande i samband med utredningen av tillgreppsbrottet den 18 mars 2022 till grund för avskedandet av honom. Fram till tidpunkten för avskedandet behandlade Polismyndigheten inte MF på ett sätt som är relevant för frågan om avskedandet är giltigt eller inte.

UTREDNINGEN

Målet har avgjorts efter huvudförhandling.

På förbundets begäran har det hållits förhör under sanningsförsäkran med MF samt vittnesförhör med polisinspektören OD, polisassistenten RW, polisområdeschefen CB, MF:s son OF samt advokaten CA.

På statens begäran har vittnesförhör hållits med f.d. enhetschefen vid Polismyndighetens säkerhetsavdelning EH, polisinspektören CL samt handläggaren LWA.

Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Tvisten

Polismyndigheten har avskedat MF med hänvisning till att han den 19 mars 2022 begått fyra fall av dataintrång som han dömts för av Hovrätten för Nedre Norrland. Parterna tvistar om avskedandet varit lagligen grundat eller om det i vart fall funnits sakliga skäl för uppsägning av MF.

Förbundet har ifrågasatt hovrättens dom och gjort gällande att MF inte gjort sig skyldig till något brott. Arbetsdomstolen, som inte är bunden av brottmålsdomen, har därför att ta ställning till om MF gjort sig skyldig till de påstådda dataintrången. Om Arbetsdomstolen gör samma bedömning som hovrätten, kommer Arbetsdomstolen att ta ställning till om brotten utgjorde laga grund för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning av MF.

Parterna tvistar även om staten som grund för avskedandet utöver den påstådda brottsligheten får göra gällande att MF vidtagit brottsutredande åtgärder, och i övrigt agerat olämpligt i den utredning där han själv och hans närstående har varit målsägande, samt påverkat den aktuella utredningen i sådan mån att utredningen och allmänhetens förtroende för

Polismyndigheten har riskerat att lida skada. Enligt förbundet ska dessa omständigheter lämnas utan avseende, eftersom de inte åberopades som grund i den skriftliga motivering som lämnades till MF enligt 19 § anställningsskyddslagen.

Arbetsdomstolen inleder sin prövning med att ta ställning till den sistnämnda frågan.

Får de åberopade omständigheterna om MF:s agerande under utredningen av tillgreppsbrottet läggas till grund för bedömningen?

Rättsliga utgångspunkter

Arbetsgivaren är skyldig att på arbetstagarens begäran uppge de omständigheter som åberopas som grund för ett vidtaget avskedande (19 § tredje stycket anställningsskyddslagen). De uppgifter som arbetsgivaren lämnar i enlighet med denna bestämmelse får i princip den verkan att andra omständigheter än de uppgivna inte med framgång kan åberopas vid domstol. Samma rättsverkan, dvs. att domstolen bortser från omständigheterna, inträder i allmänhet om en arbetsgivare vid en förhandling eller i ett beslut från personalansvarsnämnden preciserar skälen för avskedandet, eller om arbetsgivaren självmant – utan att arbetstagaren begär det – lämnar ett skriftligt besked om skälen för avskedandet eller uppsägningen (se t.ex. AD 2005 nr 17).

Syftet med arbetsgivarens skyldighet att ge fullständiga besked om grunderna för avskedandet är att arbetstagaren inte ska behöva sväva i ovisshet rörande grunderna för detta, om han eller hon önskar dra det under rättslig prövning. Arbetsgivaren kan dock i viss utsträckning åberopa även andra omständigheter, om de ligger i linje med vad som angetts som grund för avskedandet (se AD 2005 nr 17 och där gjorda hänvisningar).

Arbetsdomstolens bedömning

Arbetsdomstolen anser att staten, i och med de skäl för avskedandet som angivits i den skriftliga motivering som lämnades till MF enligt 19 §

anställningsskyddslagen, har lämnat ett tydligt besked om de omständigheter som låg till grund för avskedandet.

Den avskedandegrund som angavs i den skriftliga motiveringen rör det förhållandet att MF genom Hovrätten för Nedre Norrlands lagakraftvunna dom dömts för fyra fall av dataintrång. Staten har nu som grund för avskedandet därutöver gjort gällande att MF vidtagit brottsutredande åtgärder och i övrigt agerat olämpligt i den utredning där han själv och hans närstående har varit målsägande samt påverkat den aktuella utredningen i sådan mån att utredningen och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten har riskerat att lida skada.

Det kan inte utläsas av den skriftliga motiveringen att Polismyndigheten gjorde gällande att dessa omständigheter, utöver den påstådda brottsligheten, utgjorde skäl för avskedandet. Tvärtom framgår det tydligt av den nämnda motiveringen att det var just det brottsliga agerandet som låg till grund för personalansvarsnämndens beslut att avskeda MF. De omständigheter som staten nu har gjort gällande kan inte anses utgöra en del i samma händelseförlopp som de olovliga slagningarna i polisens it-system. Det framgår visserligen av utredaren LWA:s uppgifter att det var MF:s agerande under utredningen som ledde till att hon efter samråd med sin chef anmälde honom för brott. Av den upprättade huvudanmälan framgår även att de ursprungliga brottsmisstankarna som riktades mot MF avsåg både tjänstefel och dataintrång. I målet har dock inte framkommit att MF åtalades för något annat brott än dataintrång. Även den omständigheten att Polismyndigheten lät MF ha kvar sin anställning under domstolsprocessen och avskedade honom först när hovrättens fällande dom fick laga kraft talar för att det var just den omständigheten, att MF gjort sig skyldig till och dömts för dataintrång, som utgjorde skäl för avskedandet. Enligt Arbetsdomstolens bedömning har det därför inte funnits skäl för MF att tro att även hans agerande i övrigt på brottsplatsen, och under utredningen, har legat till grund för beslutet att skilja honom från anställningen. Dessa omständigheter kan inte anses vara så nära förknippade med den påstådda brottsligheten att de nu bör få åberopas som ytterligare grund för

avskedandet. Statens påståenden om MF:s agerande på brottsplatsen och påverkan på utredningen ska därför lämnas utan avseende.

Har MF gjort sig skyldig till dataintrång?

Rättsliga utgångspunkter

Det är arbetsgivaren som har bevisbördan för att arbetstagaren gjort sig skyldig till sådan handling som utgör laga grund för avskedande. Enligt Arbetsdomstolens praxis gäller att beviskravet i fall som avser påståenden om brott inte kan sättas lägre än i ett motsvarande brottmål. En lagakraftvunnen fällande brottmålsdom, där handlingen som legat till grund för en uppsägning eller ett avskedande redan har prövats straffrättsligt, har dock enligt Arbetsdomstolens fasta praxis tillmätts betydande bevisverkan i den efterföljande arbetsrättsliga tvisten. Denna praxis bygger på vad som allmänt gäller om en brottmålsdoms betydelse i ett efterföljande tvistemål och tar sikte särskilt på fall i vilka avgörandet av brottmålet har fällts efter prövning av bevisning som inte tas upp i den efterföljande arbetstvisten. Arbetsgivarens åberopande av brottmålsdomen leder till att bedömningen får inriktas på frågan om det förekommit något i Arbetsdomstolen som medför att brottmålsdomens materiella innehåll och därmed dess bevisverkan måste sättas i fråga. Så är som regel inte fallet om bara samma bevisning som i brottmålsrättegången tas upp. Högsta domstolen har i NJA 1998 s. 148 bl.a. uttalat att det allmänt torde kunna sägas att arbetstagarens motbevisning måste vara sådan att det framstår som tvivelaktigt om brottmålsdomen är riktig såvitt gäller själva ansvarsfrågan. (Se AD 2020 nr 44 med där gjorda hänvisningar.)

Arbetsdomstolens bedömning

Både i brottmålet och i detta mål är parterna överens om stora delar av händelseförloppet. MF har också erkänt att han gjort slagningarna i polisens it-system. Den huvudsakliga frågan i detta avseende är därmed densamma som i brottmålet, dvs. om MF kan gå fri från ansvar för brott på grund av att han handlat i nöd, alternativt putativ nöd.

Staten har åberopat hovrättens lagakraftvunna och fällande brottmålsdom som skriftlig bevisning. Förbundet har, förutom hovrättens dom, även åberopat tingsrättens dom där åtalet ogillades på grund av att MF ansågs ha befunnit sig i en putativ nödsituation. MF har hörts under sanningsförsäkran i Arbetsdomstolen och, såvitt framkommit, lämnat i huvudsak samma uppgifter som i brottmålet. I brottmålet hördes också LWA, CB och RW, som även hörts under ed i Arbetsdomstolen. I Arbetsdomstolen har även vittnesförhör hållits med OD, OF och CL.

Enligt Arbetsdomstolens bedömning har det inte, utifrån den utredning som lagts fram i detta mål, framkommit några omständigheter som ger anledning att frånga den bedömning som hovrätten har gjort i skuldfrågan.

Arbetsdomstolen finner det alltså styrkt att MF begått de fall av dataintrång som han dömts för och att han inte kan gå fri från ansvar på grund av att han handlat i nöd eller putativ nöd.

Eftersom Arbetsdomstolen gör samma bedömning som hovrätten, är nästa fråga om brotten utgjorde laga grund för avskedande, eller i vart fall saklig grund för uppsägning, av MF.

Fanns det laga grund för avskedandet av MF?

Rättsliga utgångspunkter

Tidigare gällde särskilda regler för statsanställda i fråga om avskedande. Enligt 1976 års lag om offentlig anställning fick avskedande bl.a. ske om arbetstagaren hade begått brott eller annan grov tjänsteförseelse som visade att han eller hon uppenbarligen var olämplig att inneha sin anställning. Från och med den 1 juli 1994 gäller i stället den allmänna bestämmelsen om avskedande i 18 § anställningsskyddslagen även för statligt anställda. Även en sådan arbetstagare får därmed avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Arbetsdomstolen har dock i flera avgöranden uttalat att man beträffande avskedande av offentligt anställda fortfarande bör kunna söka ledning i den praxis som utbildats vid

tillämpningen av 1976 års lag om offentlig anställning (se t.ex. AD 2025 nr 12 med där gjorda hänvisningar).

Detta medför bl.a. att det avgörande för bedömningen är om den statsanställda genom brottet har visat sig vara uppenbarligen olämplig att inneha sin anställning. Vidare ska de särskilda förhållanden som råder inom den offentliga verksamheten beaktas vid tillämpningen, vilket innebär att brottsliga handlingar i större utsträckning än för andra anställda kan leda till att handlingen anses innefatta ett grovt åsidosättande av arbetstagarens åligganden mot arbetsgivaren (AD 1996 nr 78 och AD 2009 nr 96). Vad gäller poliser har Arbetsdomstolen vid åtskilliga tillfällen framhållit att det, med tanke på polisens uppgift att förebygga och utreda begångna brott, är särskilt viktigt att poliser avhåller sig från att själva begå brott (se t.ex. AD 1995 nr 42 med där gjorda hänvisningar). Det sagda ska dock inte förstås så bokstavligt att ett brott av en polis alltid ska anses visa att denne uppenbarligen är olämplig för sin anställning (se t.ex. AD 2004 nr 9, AD 2009 nr 23 och AD 2011 nr 56). En bedömning ska göras av samtliga omständigheter i det enskilda fallet (se bl.a. AD 2004 nr 9).

Det kan utläsas av Arbetsdomstolens praxis att det är av yttersta vikt att offentliga tjänstemän följer de lagar och interna instruktioner som gäller för verksamheten för att undvika att allmänhetens förtroende för tjänstemannen själv, övriga anställda och myndigheten som sådan skadas. Vidare är det, för myndigheten och ytterst för alla i samhället, av väsentligt intresse att en befattningshavares opartiskhet och saklighet inte med fog kan ifrågasättas (AD 2006 nr 69, AD 2014 nr 50, och AD 2019 nr 38). Skyldigheten att inte handlägga ärenden där det finns jäv och att inte heller söka eller ta del av information i sådana ärenden är av central betydelse för att värna allmänhetens förtroende för myndigheten (AD 2014 nr 49).

Arbetsdomstolen har i en tidigare dom godtagit avskedande av en polisassistent som dömts för nio fall av dataintrång under drygt två år (AD 2025 nr 12). Dataintrången avsåg slagningar i Polismyndighetens it-system efter personuppgifter om polisassistentens halvsyslers sambo och

personer och fordon med anknytning till honom, där slagningarna inte varit nödvändiga för att utföra en viss arbetsuppgift hos Polismyndigheten. Arbetsdomstolen konstaterade att synen på behandling av personuppgifter och integritetsintrång har blivit strängare i och med bl.a. tidigare gällande personuppgiftslag (1998:204) och polisdatalag (1998:622) samt nu gällande dataskyddsförordning (GDPR), brottsdatalag (2018:1177) och lag (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, samtidigt som omfattningen av personuppgifter också ökat väsentligt. Vid prövningen beaktade Arbetsdomstolen särskilt att arbetstagaren, som i egenskap av polisassistent anförtrotts tillgång till Polismyndighetens it-system med bl.a. personuppgifter av känslig karaktär, begått brott genom att använda it-systemet på ett sätt som inneburit ett betydande intrång i sambons personliga integritet och som han enligt grundlag ska vara skyddad mot i förhållande till det allmänna (2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen).

Det finns andra exempel i Arbetsdomstolens praxis där statsanställdas upprepade otillåtna slagningar i myndigheters it-system med personuppgifter däremot inte ansetts räcka för ett skiljande från anställningen. I dessa fall gjordes slagningarna inte för egen vinning eller av nyfikenhet. I ett fall var det fråga om en handläggare hos Migrationsverket som gjort slagningar för att hjälpa bekanta och en släkting med information och som självmant, med ett ursäktligt undantag, upphört med de otillåtna slagningarna mer än två år före skiljandet från anställningen (AD 2019 nr 38). Två andra fall gällde uppsägning av handläggande tjänstemän hos Försäkringskassan. I det ena av dessa fall hade tjänstemannen på ett irrationellt sätt gjort upprepade slagningar på sin sjuke make som hon hade fullmakt för och därför redan lovlig tillgång till informationen (AD 2014 nr 50). I det andra av dessa fall hade tjänstemannen gjort slagningar på och hanterat närståendes ärenden. Hon ansågs inte ha medvetet varit inne i eller hanterat närståendes ärenden, men ansågs ha brustit i jävskontroll, när hon var ny handläggare och då hon hade ett högt arbetstempo (AD 2014 nr 49).

Arbetsdomstolens bedömning

MF har dömts för fyra fall av dataintrång. Brottsligheten har bestått i att han den 19 mars 2022, dels klockan 07.20 och 07.53, dels klockan 21.10 och 21.13, gjort sammanlagt 17 slagningar i Polismyndighetens it-system Webstorm, PMF och DurTvå. Dataintrången har avsett slagningar efter bl.a. personuppgifter och andra handlingar i en pågående utredning där MF och hans son var målsägande. Det har visserligen framgått att det ingick i MF:s uppdrag som chef för utredningssektionen att hålla sig uppdaterad på de grövre brott som sker inom polisområdet och att det därför förekom att han gjorde slagningar i ärenden av det aktuella slaget. Det står dock klart att de aktuella slagningarna har varken varit nödvändiga för att utföra en viss arbetsuppgift hos Polismyndigheten eller varit till nytta i det enskilda fallet för att genomföra en viss arbetsuppgift, vilket innebär att slagningarna enligt Polismyndighetens riktlinjer har varit otillåtna. Det är också ostridigt att MF befann sig i en jävssituation i det aktuella ärendet.

Enligt Arbetsdomstolens uppfattning är den brottslighet som MF dömts för av sådant slag att den i och för sig är ägnad att rubba det allmänna förtroende som polismän måste åtnjuta för att rätt kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. I Arbetsdomstolens praxis finns också flera exempel på fall där upprepade otillåtna slagningar i myndigheters it-system har ansetts utgöra grund för ett skiljande från anställningen (se t.ex. AD 2025 nr 12 med däri gjorda hänvisningar). Det finns därför anledning att se mycket allvarligt på den brottslighet som MF gjort sig skyldig till.

Det finns dock vid bedömningen av om brottsligheten utgör grund för att skilja MF från anställningen även omständigheter som talar till hans fördel.

Det är klarlagt att samtliga slagningar gjordes under det första dygnet efter angreppet på MF:s son. De första slagningarna, som ägde rum på morgonen, gjordes endast några timmar efter angreppet. MF har berättat att han, redan utifrån det tillvägagångssätt som gärningsmännen hade vid tillgreppsbrottet, uppfattade att det kunde vara fråga om ett riktat angrepp, bl.a. utifrån den

omständigheten att gärningsmännen uttryckligen hade sökt efter sonen på brottsplatsen. Han har även uppgett att han på morgonen den 19 mars hade fått uppgift om identiteten på de personer som gripits i samband med att den tillgripna bilen anträffades. Samtliga av de misstänkta gärningsmännen hade kopplingar till kriminella nätverk, vilket MF, i egenskap av polis, hade kännedom om sedan tidigare. Enligt MF fick han i samband därmed även information om att en garageöppnare, som gav direkt åtkomst till familjens bostad, inte återfunnits i bilen. Enligt MF:s uppgifter, som Arbetsdomstolen inte finner skäl att ifrågasätta, var det i det sammanhanget han gjorde de första slagningarna i syfte att få bekräftat att den information han hade fått var korrekt och för att ta reda på om det kunde finnas någon koppling mellan angreppet på sonen och hans befattning som polis. När han gjorde de efterföljande slagningarna på kvällen samma dag hade han även fått information om att två av de tre misstänkta gärningsmännen hade försatts på fri fot. MF har berättat att han mot den bakgrunden, och utifrån den kännedom han hade om vad personer i den gängkriminella miljön var kapabla till, upplevde att han och hans familj befann sig i fara. Att MF uppfattat att han befann sig i en hotfull situation stöds, enligt Arbetsdomstolens bedömning, även av det faktum att han och hans familj den 19 mars lämnade sin bostad. Att det inom polisområde Gävleborg förelåg stora problem med grov brottslighet kopplad till gängkriminalitet har också framgått av såväl CB:s som OD:s uppgifter.

MF:s efterföljande agerande den 19 mars 2022 talar starkt för att slagningarna gjordes av just det skäl han själv uppgett, nämligen att ta reda på om han behövde vidta några åtgärder för att försätta sig och sin familj i säkerhet i en situation där han upplevde att de befann sig i fara. Det har inte framgått att MF gjorde slagningarna av nyfikenhet på något annat eller i syfte att påverka utredningen. Arbetsdomstolen vill här tillägga att utredningen i målet tyder på att MF under polisutredningens gång snarast har ansträngt sig för att inte påverka sin son eller på annat sätt inverka på handläggningen av ärendet.

Även om det var fråga om flera otillåtna slagningar som utfördes vid fyra olika tillfällen så ägde alla dessa rum inom loppet av 14 timmar under det dygn som följde efter angreppet på sonen. Det har inte påståtts att MF därefter gjort några ytterligare otillåtna slagningar. De otillåtna slagningarna ägde vidare rum drygt två och ett halvt år före avskedandet. Genom utredningen har annat inte framkommit än att MF under större delen av den tiden fortsatte att arbeta som sektionschef och att han därefter gjorde stabstjänstgöring på regionkansliet i region Mitt. Av de två yttrandena till personalansvarsnämnden som förbundet åberopat framgår vidare att MF, enligt sin närmaste chef, skötte sitt arbete som sektionschef på ett föredömligt sätt såväl före som efter dataslagningarna, samt att han även skötte de åtaganden han hade i sin roll vid regionkansliet på det sätt som kunde förväntas av honom. Vid dessa förhållanden kan den brottslighet som MF gjort sig skyldig till inte betraktas som annat än en engångsföreteelse som var en direkt följd av den särskilt pressade situation som MF och hans familj befann sig i efter angreppet på sonen.

Vid en sammantagen bedömning finner Arbetsdomstolen att brottsligheten, trots de höga krav på oförvitlighet som ställs på den som arbetar som polis, inte innebär att MF visat sig uppenbart olämplig att ha sin anställning hos Polismyndigheten. De dataintrång som MF har dömts för måste sägas ha begåtts under mycket särpräglade förhållanden och i en svår situation. Även om agerandet har varit både omdömeslöst och klandervärt, har det enligt Arbetsdomstolens mening mot bakgrund av den särskilda situation som MF och hans familj befunnit sig i, inte varit så allvarligt att Polismyndigheten har haft tillräckliga skäl för avskedandet.

Nästa fråga för Arbetsdomstolen är om Polismyndigheten hade sakliga skäl för uppsägning av MF. Om Polismyndigheten inte hade det, ska avskedandet ogiltigförklaras.

Fanns det sakliga skäl för uppsägning av MF?

Rättsliga utgångspunkter

En uppsägning från en arbetsgivares sida på grund av förhållanden som hänför sig till en arbetstagare personligen ska enligt 7 § anställningsskyddslagen grunda sig på sakliga skäl. En uppsägning är inte grundad på sakliga skäl om det är skäligt att kräva att arbetsgivaren bereder arbetstagaren annat arbete hos sig.

Frågan om det finns sakliga skäl för uppsägning ska avgöras med utgångspunkt från om det föreligger ett tillräckligt allvarligt brott mot förpliktelserna enligt anställningsavtalet eller inte. Avgörandet ska grunda sig på en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter. Vid helhetsbedömningen ska arbetstagarens personliga förhållanden, exempelvis ålder och sjukdom, vägas in liksom hur arbetsgivaren har agerat i det enskilda fallet och i arbetsmiljöhänseende. Även bakgrunden och orsaken till de omständigheter som lagts arbetstagaren till last ska beaktas i bedömningen. Det ska dock inte göras någon avvägning mot arbetstagarens personliga intresse av att få behålla anställningen vad gäller om t.ex. arbetsmarknaden är sådan att han eller hon av personliga förhållanden kan ha svårt att hitta en ny anställning. Det ska inte heller göras någon prognos om arbetstagaren i framtiden skulle kunna tänkas komma att åsidosätta sina skyldigheter i anställningen eller inte. I den helhetsbedömning som ska göras finns krav på att arbetsgivaren ska försöka komma till rätta med arbetstagarens brott mot anställningsavtalet genom att vidta mindre ingripande åtgärder, t.ex. stödjande åtgärder, tillrättavisningar och omplacering, se prop. 2021/22:176 s. 446 f.

Arbetsdomstolens bedömning

Staten har gjort gällande att det i vart fall fanns sakliga skäl för att säga upp MF:s anställning. Staten har lagt samma omständigheter till grund för denna prövning som i frågan om laga grund för avskedande, dvs. de fyra fall av dataintrång som MF begick den 19 mars 2022.

Förbundet har motsatt sig att det fanns sakliga skäl att säga upp MF.

De skäl som redan angetts för och emot att de otillåtna slagningarna utgjort laga grund för avskedande av MF gör sig även gällande i frågan om det har funnits sakliga skäl för uppsägning av honom. Som domstolen framhållit har det i det aktuella fallet funnits beaktansvärda förmildrande omständigheter som, trots brottslighetens allvar, medför att MF:s agerande inte innebär att han visat sig uppenbart olämplig att ha anställning hos Polismyndigheten. Arbetsdomstolens slutsats är därför att de otillåtna slagningarna inte heller utgjort sakliga skäl för uppsägning av MF.

Avskedandet av MF ska ogiltigförklaras

Sammantaget har Arbetsdomstolen funnit att Polismyndigheten inte har haft laga grund att avskeda MF. Polismyndigheten har inte heller haft sakliga skäl för att säga upp hans anställning. Polismyndighetens avskedande av MF ska därför ogiltigförklaras.

Ska staten betala skadestånd till MF?

Arbetsdomstolen har kommit fram till att det inte funnits tillräckliga skäl för avskedande eller uppsägning av MF. Staten är därför som utgångspunkt skyldig att betala allmänt skadestånd till MF för den kränkning som avskedandet inneburit. Vid tiden för avskedandet hade dock MF dömts för brott genom en dom som fått laga kraft. Brotten var sådana att de i och för sig normalt utgjort skäl för avskedande av en polisman. Statens uppfattning att det fanns skäl för avskedande kan därmed inte anses sakna grund. Vidare har MF genom de gärningar han dömts för i hög grad medverkat till den uppkomna situationen. Skadeståndet för det ogrundade avskedandet bör därför bestämmas till ett betydligt lägre belopp än vad som enligt förarbetena bör vara normalt. Domstolen bestämmer beloppet till 50 000 kr.

DOMSLUT

1. Arbetsdomstolen förklarar att avskedandet av MF är ogiltigt.

2. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Polismyndigheten att till MF betala allmänt skadestånd med 50 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 28 februari 2025 till dess betalning sker.

Ledamöter: Lars Dirke, Anu Rintala, Kurt Eriksson, David Johnsson, Göran Söderlöf, Jolan Wennberg och Cecilia Fahlberg Pihlgren. Enhälligt.

Rättssekreterare: Jenny Linde